

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 72 Ağustos 2020 & Volume: 13 Issue: 72 August 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

2019 YEREL SEÇİMLERİNDE “RIZANIN İMALATI” ARACI OLARAK HABER: YAZILI BASINDA HAKİKATİN SİYASİ DÖNÜŞÜMÜ NEWS AS A "MANUFACTURING OF CONSENT" IN THE 2019 LOCAL ELECTIONS: POLITICAL TRANSFORMATION OF THE TRUTH IN THE PRESS

Şükran PAKKAN*

Öz

İstanbul’da 31 Mart 2019 tarihinde gerçekleştirilen, ancak Yüksek Seçim Kurulu kararı ile 6 Mayıs’ta iptaline karar verilen ve 23 Haziran’da tekrarlanan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimi, Türk siyasi tarihi için olduğu kadar, medyanın bu süreçte alınan kararlarda oynadığı rol açısından da kritik bir öneme sahiptir. Bu çalışmanın bulguları, Türkiye’de bazı medya organlarının “siyasi partilerin gayri resmi yayın organları” haline dönüştüğünün kanıtını ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada; “hile karıştığı” iddiasıyla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerin iptalini isteyen AK Parti ile “kazanılmış haklarının geri alınmaya çalışıldığı” savından hareket eden CHP arasında yaşanan siyasi krizde medyanın oynadığı rol ve etkisi ölçülmektedir. Söylem analizi ile; siyasi parti bağımlılığının haberleri nasıl şekillendirdiği belirlenmiş, Chomsky’nin “Rızanın imalatı” kuramından hareketle ise haberin; okurun, bir kanaate ikna edilmesi amacıyla, nasıl manipülasyon aracı haline getirildiği ortaya konmuştur. Buradaki “rıza”; seçimlerin akıbetine yönelik alınacak karar sürecinde kamuoyu baskısının yaratılmasıdır. “İmalat” ise bu rıza oluşumunu sağlamak amacıyla medyanın elindeki en büyük koz olan haberin, ideolojik amaca uygun üretimidir. Bu amaçla Cumhuriyet, Sabah, Sözcü ve Yeni Şafak gazeteleri, 1 Nisan 2019 ile 7 Mayıs 2019 tarihleri arasında yayınladıkları Ekrem İmamoğlu adı geçen toplam 193 ayrı haber ile analize tabii tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Seçim, Haber, Gazetecilik, Rızanın İmalatı, Ekrem İmamoğlu, İstanbul Seçimleri.

Abstract

Istanbul Metropolitan Municipality Election -held in Istanbul on March 31, canceled on May 6 by Supreme Election Council’s decision, repeated on June 23- has a critical importance for the Turkish political history as well as the role of the media in the decisions taken in this process. The findings of this study show us, some types of media in Turkey are transforming "the unofficial broadcast tools of political parties".

In this study the role and impact of the media in the political crisis between the Justice and Development Party (AKP), request the cancellation of the elections in Istanbul Metropolitan Municipality with the claim of “getting involved in cheating” and the Republican People’s Party (CHP) acting from the argument “the acquired rights are trying to be taken back” is measured. With discourse analysis, how political party addiction shaped the news has been determined, and also how the reader was turned into a tool of manipulation to convince a wing based on Chomsky's "manufacturing consent theory".

"Consent" here; public pressure is created in the decision to be taken for the fate of the elections, “Manufacturing” is the production of the news, which is the greatest asset of the media, in accordance with the ideological purpose of obtaining this consent. For this reason, the newspapers; Cumhuriyet, Sabah, Sözcü and Yeni Şafak were analyzed with a total of 193 news, which were published between April 1, 2019 and May 7, 2019.

Keywords: Election, News, Journalism, Manufacturing Consent, Ekrem Imamoglu, Istanbul Elections.

* Dr. Öğr. Üyesi, İstinye Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Radyo TV Sinema Bölümü, ORDIC: 0000-0002-7721-9049

GİRİŞ

“Haber, gerçeğin yorumlanmış bir yeniden üretimidir.”

Siyasi yapıya yönelik rıza ve rızanın oluşum süreçlerinde, haberin önemi yadsınamaz. Ancak haberin üreticisi medya organları, ekonomik, siyasi ve sosyal alanlarda son yıllarda uğradıkları büyük erozyon neticesinde, haberin var oluş amacını değiştirmekle kalmamış, etik yapısını da bozmuştur. Liberal anlayışta yasama, yürütme ve yargı alanlarını denetlemeyi kamuoyu adına yaptığı varsayılan medya organları, görülmektedir ki aslında iktidarların keskin sözcüsü ya da keskin muhalifi olmuştur. Gazetelerde bazı siyasi partiler ve icraatları hakkında tamamen olumlu yönde haberler yapılırken, bazı siyasi parti ve faaliyetleri hakkında ise tümünden olumsuz ya da yok sayan bir tavır izlenmektedir. Dolayısıyla objektif ve tarafsız olamayan bu gazeteleri okuyan okurların; haberle değil, gazetenin empoze ettiği metinlerle karşı karşıya kalıp kalmadığını ölçmeye çalışan bu çalışmamız Türk medyasının haber aracılığıyla rızanın imalatına hizmetini sorgulamaktadır. Haberlerin siyasi propaganda unsuru olarak kullanılarak medyanın toplum mühendisliği rolünün sorgulanması amaçlanmaktadır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Propaganda Modeli ve Haberin İdeolojik Dönüşümü

Medyada haberin üretilmesi süreci, haberin kaynağından başlar, okur ve izleyici algısıyla biter. Haber ilk aşamada muhabir, ardından çalıştığı kurumun ideolojik ve ekonomik çıkarlarına göre biçimlenir, editoryal filtrelerden geçer ve nihai hale getirilir. Sonuçta “yanlış bilgi”, “eksik bilgi” ve “yönlendirme” ortaya çıkar, zira en çok haber sayesinde, “gerçek”ler değiştirilebilir. Günümüz medyasında haber bu nedenle “propaganda aracı” olarak kullanıldığından, siyasi erkler en önemli içerik belirleyiciler haline gelmiştir. İktidarın gündeme getirmek istediği konular, onların istedikleri şekilde sunulmakta ve içerik siyasi güçlerin işine yarar şekliyle biçimlenmektedir.

Oysa, eleştirel teorisyenlere göre eleştirel düzlemin amacı, okurların gizli zorlamaların farkına varması ve kendilerine dayatılan bir zorlamadan ayrılmasıdır. Eleştirel yaklaşımlar, “toplumsal güç iktidar ilişkilerinin ve sınıf tahakkümünün medya içeriğinde yeniden üretimi”ne yoğunlaşır. Burada haberin gerçek ve doğru yapıdaki kurulumu eleştirilirken, bu soruna haberin sorunlu bir üretim sürecinden geçerek üretildiğine odaklanarak yaklaşılır. Bu nedenle, ekonomi politik yaklaşımda Herman ve Chomsky, haberdeki söylem ile; sıradan yurttaşların neleri görmesi, işitmesi ve düşünmesi istendiğinin böylece şekillendiğine dikkat çeker. Bu amacı sağlayan ise; toplumun fikir ve eylemlerini dönüştürmek veya yönlendirmek amacıyla bir görüşü veya davranışı benimsemelerini sağlayacak “propaganda”dır. Chomsky ve Herman geliştirdikleri propaganda modelinde “*iktidarın hangi yollarla haberleri eleyip basılmaya uygun olanları seçtiğini, muhalif düşünceleri nasıl önemsizleştirdiğini*” ortaya koymaktadır” (Chomsky, 2004, 269-289).

“Rızanın imalatı” kavramını 1922’de yayınlanan Public Opinion adlı eserinde ilk kez kullanan Lippmann’dır. Kamuoyunu yönetme işinin öncülerinden Lippmann halkı “şaşkın sürü” olarak tanımlamış, rızanın imalatı sürecinde propagandanın kritik önemine dikkat çekerek, propagandanın “hükümetin düzenli bir organı” gibi işlev gördüğünü vurgulamaktadır.

Rıza oluşturma ve bu rızayı “iktidarın meşruiyetini yönetilenlerin rızasına dayandırma gerekliliği” anlayışı, demokrasinin asli bir ögesi olmakla birlikte, iletişim çalışmaların da önemli konularından birisidir. Totaliter toplumlarda güç aracılığıyla sağlanan toplumun yönlendirilme meselesi, demokratik toplumlarda rızasını elde etmek için, ya da başka bir ifadeyle “rızanın üretilmesi”yle gerçekleştirilmektedir. Bu amacı gerçekleştiren yol ise, kitle iletişim araçlarından geçer. Medya araçları vasıtasıyla siyasal meşruiyetin sağlanması sağlanır, söylem alanı oluşturulur ve propaganda ile rıza üretiminin sağlanması hedeflenir. Manipülasyon; toplumsal güç ve iktidarı elinde bulunduran elit sınıfların, kitleleri kendi amaçlarına yönlendirmek için kullandığı bir yöntemdir. Bu doğrultudan hareketle, medyanın asli çabasının ideolojik olarak yakın duruş sergilediği siyasi erklerin “propaganda” işini de üstlenmek olduğu söylenebilir. Bu noktada en büyük kozu ise haberdur. Medya, ‘haberi’ kullanarak “kitleleri disipline etmeye çalışmaktadır”. Propaganda modeli, medyanın gerçek ve nesnel gerçekleri iletmesini engelleyen beş süzgeci bu noktada ortaya kolar. Bu süzgeçler kamuoyuna ulaştırılacak haberlerin değerini belirlemektedir. Birinci süzgeç kitle medyasının büyüklüğü, mülkiyeti ve kar yönelimini tarif ederken, sırasıyla “iş yapmak için reklamcılık

ruhsatı”, “kitle medyasının haber kaynakları”, “tepki üretimi ve zorlayıcılar”, “bir denetim mekanizması olarak anti-komünizm” süzgeçleri haber seçiminin ana unsurları olarak betimlenir.

Medya içeriği, bu süzgeçlerle birlikte objektif ve tarafsız olmaktan uzak kalmaktadır. Sermaye ile egemen güçlerin ortak çıkarları için, çoğunlukla gerçek haber değerine sahip enformasyonun akışını kesilmekte, okurlara haber değeri düşük çok fazla miktarda enformasyon yüklenmektedir. Manufacturing Consent (Rıza Üretimi) isimli çalışmalarında da Chomsky ile Herman “elit konsensüs”ün olayları kendi değerleriyle sunduklarını savunmakta ve çok sayıda insanın seçme hakkı ve davranışları yapılandırılarak ve yönlendirilerek geçersiz kılınabileceğini bu süzgeçlere dayanarak iddia edilmektedir. Chomsky’ye göre; “Medyanın devlete yönelik hizmeti; halkın düşüncesinin denetim altında tutulması ve rızanın alınmasıdır. Medya toplumsal bir amaca hizmet etmekte, insanların zihinlerini, hükümetlerine ve daha genel kapsamda toplumsal, ekonomik ve politik düzenin düzenlemelerine erdemli bir bağlılık gösterecek biçimde eğitmektir” (Chomsky, 1999, 27).

Medya toplumu yönlendirmek için kelimelerin yan anlamından, değişkenliğinden ve elastikiyetinden yararlanmaktadır. Haber içeriğinde, “sözcük seçimleri” ve “cümle yapılarının” kritik rol oynadığı açıkça görülmektedir, çünkü dil taraflıdır ve sözcük seçimleri ideolojiyi yansıtır. Fiillerin kullanımı, kişileri veya durumları nitelemek için kullanılan sıfatlar, özneler, vurgular söylemin amacını destekler. Bu amaçların başarılı olabilmesi için de hedef kitlenin, yani okurun, tutum ve kanaatlerinin değiştirilmesi amacıyla yapılan bu inşa faaliyetlerini kolaylıkla anlamaması gerekir. Çünkü okur ikna edilmeye çalışıldığını anlarsa, eskiden getirdiği tutum ve davranışlara daha da sıkı sarılır. Böylece haber; özellikle seçim dönemlerinde seçmen tercihlerinde, siyasi gündemin belirlenmesinde, bireylerin siyasi görüşlerinin keskinleştirilmesinde, bir görüşün ikna edilmesinde en etkili araç hale gelebilir.

Lippmann’ın dediği gibi “Rızanın yaratılması yeni bir sanat değildir. Demokrasi görünümüyle öldüğü varsayılmakla birlikte çok eskidir.” Ayrıca Lippmann basın tarafından belirtilmeyen “hakikat” ile “haberler” arasında ayırım yapar ve “gerçeğin kendiliğinden gelmediğini” ifade eder. Normalde gerçeklik elde edilen bir şey değilse, ancak bu gerçek, çeşitli gazetecilerin iftira korkusuyla ve yüzeysel olanla sınırlandırılan bir şeyse; öyleyse haberler “stereotiplere, standardizasyona, rutine, yargıya ve kurnazlık için göz ardı etmeye bağlı” kalmaktadır (Lippmann, 1998, 18).

Gazetecilerin üretimine ve haber içeriklerinde çarpıtmalara dikkat çeken birçok çalışma bulunmaktadır. Medyanın karar vericiliği; editoryal sistemlerle sağlandığından, bu denetimin eşik bekçileri olan editörler haberin nasıl sunulacağına karar verir, kitlelere ulaşacak haberin şeklini ve içeriğini belirler. Türkiye’de yapılan araştırmalarda editoryal süreçlerin haberin bilhassa seçim dönemlerinde dönüşümü üzerindeki etkisi üzeri üzerine çalışmalar yapılmış, 2015 yerel seçim sonuçlarının analiz edildiği “Haberin Siyasal İletişim Aracına Dönüşümü” başlıklı çalışma kapsamında Pakkan, Türkiye’de 7 Haziran ve 1 Kasım seçimleri arasındaki dönemde yazılı basın organlarının siyasi duruşuna göre haberin ideolojik dönüşümünü bu çerçevede de ispatlamıştır (Pakkan, 2016).

2. ARAŞTIRMA

2.1. Amaç ve Yöntem

Çalışma, Türkiye’de gazetelerin seçim döneminde “Medyanın halkın düşüncesinin denetim altında tutulması ve rızanın alınması hedefini” ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Türk siyasi tarihi açısından da büyük önem taşıyan 31 Mart 2019 yerel seçimlerinin medyaya yansıyan sonuçlarına İstanbul krizi açısından odaklanılmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı yarışı için CHP’li aday Ekrem İmamoğlu, 31 Mart’ta yapılan yerel seçimlerde 13 bin 729 oy farkla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçilmiş ancak Yüksek Seçim Kurulu 6 Mayıs’ta seçimi iptal etmiş, 23 Haziran’da yeniden seçim yapılmasına hükmetmiştir. İmamoğlu bu kez 800 bine yakın oy ve 9 puan farkla seçimi kazanarak, Türk siyasetinde 2019’da en çok konuşulan isim olmuştur (BBC, 24 Haziran 2019).

Seçimlerin iptali ve tekrarlanmasını isteyen AK Parti’ye karşı “seçimleri kazandığını” ilan eden CHP arasında yaşanan yarış Türk siyasi tarihi açısından bir dönüm noktasıdır. 25 yıldır AK Parti tarafından yönetilen İstanbul’un kaybedilmesi iktidar partisi için kan kaybı anlamına geleceken, muhalif CHP için siyaseten dengelerin değişmesi anlamındadır. Bu nedenle seçim sonuçlarına AK Parti’nin itirazı ile başlayan süreçten, seçimlerin iptal edilmesine karar geçen süreye medyanın nasıl hizmet ettiğini ortaya koyan bu kritik dönem ele alınmaktadır. İncelenen süre, sandık sonuçları açıklanmasıyla başlar (1 Nisan 2019), seçimlerin yenilenmesine karar verildiği haberlerinin medyaya yansıdığı gün sona erer (8 Mayıs) Haber metinlerinin söylem analizi, ideolojik bağlılığın haberleri nasıl şekillendirdiği Chomsky’nin “Rızanın imalatı” kuramı esas alınarak yapılmıştır.

Bu çalışmada; AK Parti ile CHP arasında yaşanan siyasi krizde medyanın oynadığı rol ve etkisi haberin dönüşümü ile ölçülmektedir. Haberin; okurun, bir kanaate ikna edilmesi amacıyla, nasıl manipülasyon aracı haline getirildiği gösterilmektedir. Buradaki “rıza”; seçimlerin akibetine yönelik alınacak karar sürecinde kamuoyu baskısının yaratılmasıdır. “İmalat” ise bu rıza oluşumunu sağlamak amacıyla medyanın elindeki en büyük koz olan haberin, ideolojik amaca uygun üretimidir.

Herman ile Chomsky’nin Rızanın İnşası ve propaganda modelini ortaya koymalarındaki asıl neden “medyanın, çıkarlara destek sağlama işlevini üstlenmiş olmasıdır”. Medyanın iç yüzü ancak çıplaklıkla bu model sayesinde görülebilir ve içeriklerin bu yaklaşım çerçevesinde araştırması önemlidir. Bu noktadan hareketle, çalışmada, 1 Nisan 2019 ile 7 Mayıs 2019 tarihleri arasında ideolojik çizgileri farklı, 4 ayrı gazete, içinde İmamoğlu adı geçen 193 ayrı haber; sayısal ve söylem analizine tabii tutulmuştur. Çalışmada yazılı basın organlarının yayınları; olumlu söylem üretme, olumsuz söylem geliştirme, taraflılık, yorum, siyasi propaganda ve algı yönetimi kavramları esas alınarak incelenmiş ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Farklı mülkiyet yapılarına sahip gazetelerce haber nasıl ele alınmaktadır?
2. Gazeteler, haberi “rızanın imalat aracı” olarak mı kullanmış mıdır?
3. Gerçeklik, kullanılan dil ile, nasıl dönüştürülmektedir?
4. Haber metinleri, tarafların konularından bağımsız mıdır? Söz konusu gazetelerin aynı konuya ilişkin yaptıkları haberlerde farklılıklar var mıdır?

Bu çalışmada “haberde siyasal yanlılık” ve “propaganda” sorunsalı incelemeye alınmıştır. Buradaki “Rıza” CHP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Ekrem İmamoğlu’na karşıtlığın (ya da desteğin) artırılması suretiyle seçimlerin tekrar edilmesini (ya da edilmemesini) sağlayacak kamuoyu desteğinin yaratılmasıdır. “İmalat” ise bu rıza oluşumunu sağlamak amacıyla medyanın elindeki en büyük koz olan haberin amacına uygun üretmesidir.

Araştırmada sayısal ve söylem analizleri yapılmıştır. Yayınlardaki sayısal veriler, hangi gazetenin hangi siyasi parti söylemine hizmet ettiğini saptamaya yardımcı olmuştur. Çalışmamızda Teun van Dijk’in söylem çözümleme tekniği esas alınmıştır. Van Dijk’a göre, söylem analizi, dile ve dilin kullanımına yönelik teorik ve yöntemsel bir yaklaşımdır. Bu anlamda çözümlemenin temelindeki söylemler; metinler, mesajlar, konuşmalar, diyaloglar ve haberleşmeler tarafından belirlenir (Van Dijk, 1988, 24). Van Dijk, haberi bir söylem metni olarak ele almasının yanı sıra, haber ile yeniden üretilen toplumsal ve söylemsel formasyonun sorgulanmasını sağlar. Haberi söylem olarak ele alan ve çözümleyen Van Dijk, haberin üretildiği mekanizmalardan ve toplumsal yapının güç dengesini oluşturan iktidar ilişkilerinden ayırmadan analiz etmekten bahseder. Söylem analizi metinlerin olduğu bağlama yönelik bir inceleme biçimidir (Kula, 2002, 188-204). Ve söylem analizi, metin yapılarını incelemekle de sınırlı kalmaz; anlamlar, fikirler ve ideolojiler de açığa çıkarılmaya çalışılır (Sözen, 1999, 42). İdeolojiler, dil ile biçimlendirirler.

Söylembilimi incelemesinde incelenen gazetelerin aynı bilgi ve gerçekliğe sahip oldukları halde haberin üretimi sırasında bu içeriği dönüştürüp dönüştürmedikleri, ayrıca taraflı ve usulsüz bir imada bulunup bulunmadıkları mercek altına alınmıştır. Bununla birlikte temel olarak gazetelerin İstanbul’un seçimlerinin sonuçlarını nasıl değerlendirdikleri, partililik yapıp yapmadıkları, İstanbul seçimlerinin yenileyip yenilenmeyeceği tartışması karşısındaki tutumları ve İmamoğlu’na yönelik dil ile söylemlerine bakılmıştır.

Haber metninin söylemi ancak üretildiği şartlarla ilişkilendirildiğinde anlaşılabilir. Bu nedenle söylem analizinde haber metinleri; “destekleyen”, “bilgi veren” ve “eleştiren” olmak üzere üç kategoriye ayrılmıştır. Haberlerin bilgilendirici kategoride sayılması için “tarafsız, bilgilendirici ve tarafsız”, destekleyen kategoride sayılması için “öven, itibar artıran, güven veren, saygınlık uyandıran, yoruma açık, işbirliği içerikli”, eleştiren kategoride sayılması için ise “tenkit eden, uyarıcı, olumsuz kritikte bulunan, olumlamaya izin vermeyen” içerikte olması esas alınmıştır. Ayrıca köşe yazısı, makale ve siyasal reklamlar inceleme kapsamı dışında bırakılmış, ancak yayınlanan tüm haber metinleri incelemeye alınmıştır. Niceliksel söylem çözümleme verileri ile ise, toplam haber sayısı ve temsil oranları çalışma sonuçlarının anlaşılabilirliğini artırmıştır. Elde edilen analizlerden toplanan bilgiler söylem analizi yöntemine göre incelenmiştir. Yapılan tüm bu çalışmanın neticesinde elde edilen veriler tezin sonuç bölümünde değerlendirilmiştir.

2.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evren varlığı alanı alfabetik sırayla Cumhuriyet, Sabah, Sözcü ve Yeni Şafak gazeteleridir. Analizi yapılan gazeteler seçilirken; ekonomik ve ideolojik yapıları, politik eğilimleri, tirajları, sektördeki payları, genel yayın politikası, okuyucu kitlesi gibi kriterler dikkate alınmıştır. Gazete seçiminde tüm seçmen kitlesinin politik eğilimlerine hitap eden gazeteler seçilmeye çalışılmıştır. Seçilen

gazeteler, iktidar veya muhalefete en yakın görülen, hitap ettikleri kitlenin tek veya en büyük yayın organı olarak kabul gördüğü için çalışma kapsamına alınan yayın organlarıdır. Gazetelerin yayın politikasını belirleyen ideolojik alt yapısını belirleyen unsurlara bakıldığında şu tanımlamaları yapmak mümkündür:

- AK Parti karşıtı yayıncılığı benimseyen, CHP ideolojisini temsil eden Sözcü ve Cumhuriyet,
- CHP başta olmak üzere muhalefet partilerine karşıt yayıncılık anlayışını benimseyen, AK PARTİ ideolojisini temsil eden Yeni Şafak ve Sabah.

3. BULGULAR

3.1. Haberlerin Tutumu

Araştırmanın evresi 1 Nisan – 7 Mayıs tarihleri arasında olup, 31 Mart yerel seçimlerin hemen ertesi gününden (seçim sonuçlarının ilk yayın tarihi), Yüksek Seçim Kurulu'nun seçimlerin iptalini açıkladığı 7 Mayıs tarihine kadar olan 38 günlük süreci kapsamaktadır. Bu dönem, gazetelerin siyasi tutumlarını en açık biçimde ortaya koyduğu ve seçim sonuçları tartışmasına belli bir taraftan katıldığı dönem olarak dikkat çekmektedir.

18 Nisan - 7 Mayıs Arası Gazete Haberlerinin Sınıflandırılması				
Gazete Adı	Destekleyen	Bilgi Veren	Eleştiren	Toplam
Yeni Şafak	0	5	15	20
Sabah	0	5	17	22
Sözcü	36	30	0	66
Cumhuriyet	52	33	0	85
Toplam	88	73	32	193

Tablo 1: İmamoğlu ile ilgili haberlerin gazetelere göre istatistiki ve ideolojik sınıflandırılması

Tüm Türkiye'nin İstanbul seçim sonuçlarına kilitlendiği ve medyanın yayınlarının ana gündemini oluşturan konuyla ilgili incelenen dört gazetede içerisinde İmamoğlu adı geçen ilgili toplam 193 haber yayınlanmıştır. En çok habere veren yazılı basın organları sırasıyla Sözcü (107), Cumhuriyet (103), Yeni Şafak (36) ve Sabah (33) gazeteleridir.

18 Nisan - 7 Mayıs Arası Gazete Haberlerinin Sınıflandırılması		
İçerik Türü	İktidarı Destekleyen Gazeteler- Yeni Şafak ve Sabah	Muhalefeti Destekleyen Gazeteler- Cumhuriyet ve Sözcü
Destekleyen	0	88
Eleştiren	32	0
Bilgi Veren	10	63
Toplam	42 Haber	151 Haber

Tablo 2: İmamoğlu ile ilgili haberlerin gazetelerin ideolojisine göre istatistiki ve ideolojik gruplandırılması

Ortaya çıkan niceliksel tablonun ilk etapta dikkat çekici olan iki sonucu vardır: İlki, iktidar yanlısı gazetelerde yayınlanan İmamoğlu ile ilgili haber sayısı, CHP yanlısı basın organlarının üçte birinden azdır. Üstelik iktidar yanlısı gazetelerde İmamoğlu'nu destekleyen ya da olumluyan tek bir haber yayınlanmazken, CHP yanlısı basın organlarında ise İmamoğlu'nu eleştiren tek bir haber dahi yayınlanmamıştır. Haber metin

dili ve unsurları açısından objektif kategorisinde değerlendiren “bilgi veren” haberlerin sayıları da ayrıca anlamlıdır. İktidar yanlısı gazetelerde yayınlanan yaklaşık dörtte biri objektif kategori değerlendirilirken, bu sayı CHP yanlısı gazetelerde üçte bire yükselmektedir.

31 Mart İstanbul Belediye Başkanlığı Seçimleri sonuçlarının yazılı basına yansıdığı 1 Nisan tarihli gazeteler de “gerçeğin yeniden inşası”na dayanak oluşturması açısından en önemli örneklerdir. 31 Mart gecesinde Türkiye’nin seçim tarihi esas alındığında ender rastlanacak bir olaylar zinciri yaşanmış; YSK tarafından ve AA tarafından açıklanan sayım sonuçları nihayete hem AK Parti adayı Yıldırım hem CHP adayı İmamoğlu “kendilerine ulaşan resmi olmayan rakamlara göre seçimleri kazandığını” canlı yayınlarda iddia etmişlerdir. Anadolu Ajansı ise sandık sayımları sona ermeden, medyaya veri akışını keserek tartışmalı bir durum yaratmıştır. Ancak veri akışı kesildiği andaki sonuçlar Ak Parti Adayı Binali Yıldırım’ın kazandığını göstermektedir.

İncelenen yazılı basın organlarının tamamı; 1 Nisan nüshasında resmi verileri dikkate alarak Yıldırım’ın sandıktan birinci çıktığını ilan etmiştir. Ancak bu net bilginin aktarımında ortaya çıkan ideolojik söylem farklılığı; ilk kez 1 Nisan’dan kendini keskin bir üslupta göstermiş, seçimlerin iptaline kadar geçen süre boyunca da tirmanarak devam etmiştir.

Gerçek tektir ancak her gazete kendi ideal gerçekliğini inşa ettiğinden okurun “sunulan gerçekten asıl gerçeğe” ulaşma şansı 1 Nisan tarihinden itibaren eriyerek yok olacaktır. Gerçek hangi taraftan bakıldığına göre sürekli değişecek, üstelik tarafına göre tartışılmayacak derecede kesin bir hal bile alacaktır.

3.2. Söylem Analizi

1 Nisan: İncelenen gazetelerde İmamoğlu adı geçen 11 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak’ta yayınlanan 3 haber “eleştiren”, Sabah Gazetesinde yayınlanan 1 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 3 haber “destekleyen”, Cumhuriyet’teki 4 haber “destekleyen” içeriktedir.

Yeni Şafak Gazetesi, yerel seçim sonuçlarını Ak Parti’nin zaferi olarak değerlendirmekte, Yıldırım’ın 4 bin oy farkla yarışı kazandığını duyururken, İmamoğlu’nun açıklamalarına yer vermemiş ancak “İmamoğlu, partisinin her seçimde yaptığı klasik taktiğe sarıldı.” yorumuyla yayınlamıştır. Sabah Gazetesi ise ne İmamoğlu ne de İstanbul seçim sonuçlarına yönelik bir habere yer vermiş, İmamoğlu’nun adı sadece bir kez geçirilmiş ve fotoğrafı hiç kullanılmamış, İstanbul seçimlerinin kazananı olarak ise kesin ifadelerle Binali Yıldırım ilan edilmiştir.

Zira, iktidar yanlısı basın organlarının İmamoğlu’nu yok sayma tutumu 1 Nisan’dan başlayarak artarak devam edecek, bazı günlerde İmamoğlu’nun çok kritik ve toplumun büyük kesimini ilgilendirmesi gereken açıklamaları dahi tek satır yayınlanmayacaktır.

Yeni Şafak, 1 Nisan 2019

Sözcü Gazetesi, 1 Nisan 2019

Sandık sonuçlarını birinci sayfasından “CHP’nin kazandığı başarı”yı överek duyuran ve İmamoğlu ile ilgili en çok bilgi ve yoruma yer veren Cumhuriyet “seçimleri İmamoğlu’nun kazandığı”nı duyurmaktadır. “Manipülasyon var” ve “Yüzdelere Eşitlenince Durdu” başlıkları; gerçeğin yeniden inşasına yönelik söylem kriterleri açısından önemli örnekleri oluşturmaktadır. “Tek Adama Uyarı” başlığıyla yayınlanan haberde ise “Cumhur ittifakının kaybettiği” değerlendirmesi dikkat çekmektedir. Birinci sayfasında İmamoğlu’nun yüzde

48,71 oy oranını büyük puntolarla ilan eden Sözcü ise, sandık sonuçlarını bilgiye dayalı objektif bir dille aktarmış, ancak İmamoğlu'nun açıklamalarına tam sayfa yer vermiştir.

2 Nisan: Oy oranları YSK tarafından resmen açıklanmasına rağmen belediye başkanlığı koltuğuna kimin oturacağı ilan edilmediği için tartışma, "tarafaların ideolojik yanlılığı esasına" göre sürmektedir. AK Parti'nin sonuçlara itiraz edeceği mesajını vermeye başladığı 2 Nisan'da yazılı basına düşen kamuoyu algısı yönetme rolü de daha belirgin olarak ortaya çıkarmaya başlamıştır. Yeni Şafak ve Sabah gazetelerine göre "Seçim sonuçları şaibeli"yken, Cumhuriyet ve Sözcü "CHP'nin İstanbul seçimlerinde kesin zafer elde ettiğine" yönelik haberler yapmaya başlamıştır. İncelenen gazetelerde İmamoğlu adı geçen 22 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak'ta yayınlanan 2 haber "eleştiren", Sabah Gazetesinde yayınlanan 2 haberin 1'i "bilgilendiren", 1'i "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 7 haber "destekleyen", Cumhuriyet'teki 11 haber "destekleyen" içeriktedir.

Yeni Şafak birinci sayfasında seçim sonuçlarının ardından HDP'nin büyük kentlerde kutlama yaptığı haberiyle, CHP'nin adaylarının HDP desteğiyle kazandığı mesajını yaymaktadır. Ayrıca "AKP'nin oylarının değiştirildiği", "seçim pusulalarında yapılan hileler nedeniyle CHP'nin İstanbul'da seçimi kazanacağı" iddiaları dikkat çekicidir. Sabah Gazetesi ise "Tutanak Hilesiyle Oyları Çaldılar" başlığıyla yayınlanmıştır. Sözcü Gazetesi, "İmamoğlu'nun AA'ya ve YSK'ya karşı mücadele ettiği" söylemini öne çıkarmış, Cumhuriyet ise AKP'nin kanıt olarak sunduğu tutanakların gerçeği yansıtmadığı iddia edilerek, iktidar yanlısı basın organlarında yer alan iddialara karşı yanıt verilmektedir.

3 Nisan: Sandık sonuçları kesinleşmiştir, YSK'dan mazbata açıklaması beklenmektedir ve AK Parti'nin itirazları öne çıkmaktadır. Oyların bazı ilçelerde tekrar sayımıyla ilgili AK Parti'nin yaptığı çağrı; iktidar destekçisi medyada manşetlerden duyurulurken, muhalif basın organları İmamoğlu'na mazbatanın verilmesi gerektiği konusunda kamuoyu baskısı yaratmaya çalışmaktadır. Bu tarihte öne çıkan bir diğer başlık İmamoğlu'nun Anıtkabir ziyaretinde bulunması ve ziyaretçi defterini "İBB Başkanı" olarak imzalamasıdır. Bu haber -yayımlar arasındaki dil farklılığı açısından- algının inşasına yaptığı hizmet açısından kritik değerdedir. Gazetelerde İmamoğlu adı geçen toplamda 16 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak'ta yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sabah'ta yayınlanan 2 haber "eleştiren", 1 haber "bilgilendiren", Sözcü'de yayınlanan 7 haberin 6'sı "destekleyen", 1'i "bilgilendiren", Cumhuriyet'teki 6 haber "destekleyen" içeriktedir.

Yeni Şafak "Hodri Meydan Oyları Sayalım" başlığı ile birinci sayfadan yayınladığı haberde; AK Parti'nin "İstanbul'daki tüm oyların yeniden sayılması"na yönelik açıklamasını ayrıntılı işlemektedir. Seçim tartışmasının Türkiye'nin bir numaralı gündem maddesi olmasına rağmen İmamoğlu ile ilgili üretilen haber sayısının azlığı dikkat çekicidir. Sabah Gazetesi de, Yeni Şafak gibi, İmamoğlu'nun adının geçtiği sadece iki haber ile yayınlamış, "İstanbul'un kaderi çalınan oylarda" başlığı ile sunduğu haberde iktidar partisinin geçersiz oylar ile ilgili açıklamalarına yer vermektedir. İmamoğlu'nun Anıtkabir ziyareti ise "Anıtkabir'de algı operasyonu" başlığıyla eleştiren Sabah'ın karşısındaki Sözcü ve Cumhuriyet Gazetesi ise sürmanşetten İmamoğlu'nun Anıtkabir ziyaretine yer vermektedir.

4 Nisan: Ak Parti'nin talebiyle 18 ilçede oyların yeniden sayımı sürdüğü için sonuçların kesinlik kazanmadığı 4 Nisan'da İmamoğlu'nun Anıtkabir ziyaretine ilişkin tartışmalar ve Yıldırım'ın açıklamaları yazılı basının gündemine taşınan konular arasında yer almaktadır. İncelenen gazetelerde 30 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; İmamoğlu ile ilgili haberler ideolojik yanlılık açısından sınıflandırıldığında şu tablo görülmüştür: Yeni Şafak'ta yayınlanan 7 haberin 6'sı "eleştiren", 1'i "bilgilendiren", Sabah'ta yayınlanan 4 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 10 haberin tamamı "destekleyen", Cumhuriyet'teki 9 haberin tamamı "destekleyen" içeriktedir.

Yeni Şafak "Korsan Gösteri" başlığıyla yayınladığı haberde; Anıtkabir ziyaretini eleştirel bir dille manşete taşımakta ve İmamoğlu'na ön ismini kullanarak "Ekrem" adıyla hitap etmektedir. Gezi olaylarını hatırlatan ve "Türkiye'yi kana bulayan iradenin yeniden harekete geçtiği" yorumunu yapan Yeni Şafak'ın yanısıra Sabah Gazetesi de seçimleri CHP'nin kazanmasının ancak bir sabotaj sonucu olabileceğini dile getirmektedir. Sözcü Gazetesi 'Vicdanlara Sesleniyorum' başlığı ile yayınlanmış, Cumhuriyet, "İmamoğlu Mazbatasını İstedi: O Eli Havaya Kaldırın" başlığıyla sürmanşetten yayınladığı haberinde "İstanbul yarışını kazanan İmamoğlu'nun Ak Parti'nin süreci uzatmasına isyan ettiği" aktarmaktadır.

5 Nisan: İtiraz edilen ilçelerde sayımlar sürerken İmamoğlu'nun "Mazbatamı Verin" açıklamasının gazetelere yansıdığı 5 Nisan'da incelenen beş gazetede toplamda 23 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak'ta yayınlanan 7 haberin 5'i "eleştiren", 2'si "bilgilendiren", Sabah'ta yayınlanan 3 haberin 1'i "eleştiren", 2'si "bilgilendiren" Sözcü'de yayınlanan 8 haberin 6'sı "destekleyen", 2'si "bilgilendiren", Cumhuriyet'teki 5 haberin 4'ü "bilgilendiren", 1'i "destekleyen" içeriktedir.

Yeni Şafak Gazetesi, birinci sayfasında "11 bin oy AK Parti'ye geçti: Daha çok şey değişecek" başlığıyla yayınlanan haberinde verileri değil, iktidar partisi açıklamalarını esas almaktadır. Haberlerinde net ifadelerle "CHP'nin hile yaptığı, oy çaldığı, boş tutanaklara imzaların atıldığı" iddialarına yer veren gazete bu bilgileri de AK Partili yöneticilerin beyanlarına dayandırmaktadır. MHP Lideri Bahçeli'nin İstanbul seçim sonuçlarındaki tartışmalara ilişkin açıklamalarına "FETÖ Bağlantısı Araştırılsın" başlığıyla yer veren gazetede dilin giderek daha keskinleştiği, taraflı tutumun habercilik diline daha net yansıdığı açıkça görülmektedir. Sabah Gazetesi'nin yayınladığı sınırlı sayı ve alandaki haberlerin içeriği yine Ak Partili yöneticilerin açıklamalarıdır. Sözcü'nün 5 Nisan manşeti, kamuoyu algısının inşası açısından dikkat çekici bir örnektir. İmamoğlu'ndan bahsederken "Seçimin galibi" sıfatını kullanan gazete İmamoğlu'nun camide namaz kıldığı bir anın fotoğrafına geniş yer vermekte, dev puntolarla ile "Huzur Duası" başlığını kullanmaktadır. Cumhuriyet Gazetesi de "Ülkeyi germeyin" başlıklı haberde, halen mazbatanın verilmemesini sert bir dille eleştirmektedir.

6 Nisan: Sayımların ve sonuçlara yönelik karşılıklı iddiaların sürdüğü 6 Nisan'da Erdoğan, Yıldırım ve İmamoğlu açıklamalar yaparak oyların kendi lehine döndüklerini iddia etmektedir. İncelenen gazetelerde toplam 16 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak'ta yayınlanan 3 haber tamamı "eleştiren", Sabah'ta yayınlanan 3 haber tamamı "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 6 haber 5'i "destekleyen", 1'i "bilgilendiren", Cumhuriyet'teki 4 haber tamamı "destekleyen" içeriktedir.

Yeni Şafak 1. sayfasında "Kendine Güveniyorsa Tüm Oyları Sayılsın" başlığıyla Yıldırım'ın açıklamaları yayınlanmakta, "Hackerlığa da başladı" haberde ise "metrolardaki ekranlarda 'Tebrikler İmamoğlu' mesajlarının çıkmasının İmamoğlu'nun işi olduğu" iddiası aktarılmaktadır. Sabah Gazetesi ise "İmamoğlu'nun da artık sonuçları kabullendiğini" yazmaktadır ve İmamoğlu açıklamalarına yer vermemektedir.

Sözcü İmamoğlu'nun "İmamoğlu kaybedene kadar oylar yeniden sayılsın" sözlerini manşete çekmekte, Cumhuriyet'te "Fark Kapanmadı: Seçimleri çaldırmayız" başlığı ile "mazbatanın verilmesini geciktirmeye çalışıldığı" iddia edilmektedir.

Sözcü, 6 Nisan 2019

Yeni Şafak, 6 Nisan 2019

7 Nisan: Sayımların yüzde 57'sinin tamamladığı ancak henüz resmi bir açıklamanın yapılmadığı 7 Nisan'da iktidar yanlısı basın organları "sandıkta hile yapıldığı" iddialarına manşetlerine taşımaktadır. İstanbul seçimlerinin en yoğun tartışıldığı bu dönemde İmamoğlu adı geçen haber sayısının aniden hızla düşmesi ve iktidar yanlısı basın organlarında İmamoğlu'nun adı dahi geçirilmeden seçimlerle ilgili haber üretilmesine başlaması da 7 Nisan tarihine denk gelir. İncelenen gazetelerde toplamda 10 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Sabah'ta yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 6 haberin 3'ü "destekleyen", 3'ü "bilgilendiren", Cumhuriyet'teki 3 haberin 1'i "destekleyen", 2'si "bilgilendiren", Hürriyet'teki 1 haber "bilgilendiren" içeriktedir. Yeni Şafak Gazetesi'nde hiç haber yayınlanmamıştır.

Sabah Gazetesi sadece Ak Parti yöneticilerin "CHP aradaki fark kapanmaz diyor, o zaman sayımdan neden bu kadar rahatsızsınız" sözlerine yer verdiği haberinde İmamoğlu'nun adını bir kez geçirmiştir. Sözcü gazetesi, "Sayım Uzaklaşıkça İmamoğlu'nun Reytingi Artıyor", "Sayımda 7. Gün: İmamoğlu 17 bin Farkla Önde", "İmamoğlu'ndan İstanbullulara Geliyoruz Şarkısı" başlıklarıyla taraflı ve aşırı destekleyici bir üslupla yayınlarına devam etmektedir. "O mazbatayı verecekler" ve "Demokrasi ayıbı bitsin" başlıkları atan Cumhuriyet, İmamoğlu'nun açıklamalarına ve eleştirilerine de geniş yer vermektedir.

8 Nisan: Sayımların devam ettiği ve AK Parti'nin YSK'ya kullanılan tüm oyların sayılması için resmen başvuru yaptığı 8 Nisan'da, İmamoğlu çeşitli ilçelerde halkla buluşmaya devam etmekte, hatta bazı gezileri izdiham nedeniyle iptal olmaktadır. Resmi olarak güncel farka göre halen İmamoğlu'nun önde

olduğu YSK sitesinde de mevcut bilgi olarak paylaşılmakta ancak itiraz süreci nedeniyle mazbata teslimi yapılamamaktadır. Muhafif basın organlarında bu süreç “kamuoyu bekliyor” teziyle bir baskı ortamı yaratılmasına, iktidar yanlısı basın organları ise “organize usulsüzlük” iddialarıyla sonuçlarda hile karıştırıldığına ilişkin kamuoyu şüphesi oluşturulmasına neden olmaktadır. 8 Nisan’da incelenen gazetelerde toplamda 17 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak’ta ve Sabah gazetelerinde 1’er “eleştiren” haber yayınlanmış, Sözcü’de yayınlanan 6 haberin 5’i “destekleyen”, 1’i “bilgilendiren”, Cumhuriyet’teki 9 haberin 6’sı “destekleyen”, 3’ü “bilgilendiren” içeriktedir.

İktidar yanlısı basın organlarında İmamoğlu’na mesafeli tavır haber sayısının azlığı ile kendini göstermeye devam etmektedir. Yeni Şafak Gazetesi sürmanşetinden “İstanbul’da bütün oylar sayılsın” başlığıyla, AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Ali İhsan Yavuz’un açıklamalarına geniş yer vermiş, “Sandıkta Organize Hile Var” diyerek okuyucusuna aktarmıştır. Sabah Gazetesi de yayınladığı tek haberi benzer bir üslup kullanarak “Sandıkta organize usulsüzlük var” başlığıyla sunmaktadır. Her iki gazetede de İmamoğlu’nun temas ya da açıklamaları hiçbir şekilde yer almamaktadır.

Yeni Şafak, 8 Nisan 2010

Sözcü, 8 Nisan 2019

Sözcü “Fark kapanmıyor, AK Parti Bahane Arıyor” diyerek gelişmeleri taraflı bir yorumla sunmaktadır. Ancak Sözcü’nün Yavuz’un “seçime hile karıştığı” iddialarına dayanan açıklamalarına geniş yer vermesi bu noktada önem arz etmektedir. İmamoğlu’nun “Yanlış Yoldasınız” sözlerini sürmanşete çeken Cumhuriyet ise, hukukçuların “Seçmenin Hakkı Gasp Ediliyor” açıklamalarını birinci sayfadan duyurmuştur.

9 Nisan: Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın sürece ilişkin açıklamalar yaptığı ve İmamoğlu’nun taraflı medya organlarını eleştirdiği 9 Nisan’da itiraz edilen oyların yüzde 95.58’i sayılmıştır ve İmamoğlu’nun seçimleri kazandığı görülmektedir. İmamoğlu ilçe mitinglerine devam etmekte ve “Mazbatayı Bana Halk Verdi” sözleriyle YSK’ya seslenmektedir. Ancak medya organlarına göre gelişmeler yaşananlardan ibaret olmamaktadır. İncelenen gazetelerde toplamda 17 haber yayınlanmıştır. İmamoğlu ile ilgili haberler ideolojik yanlılık açısından sınıflandırıldığında; Yeni Şafak’ta yayınlanan 1 haber “eleştiren”, Sabah Gazetesi’ndeki 5 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 2 haberin 1’i “destekleyen”, 1’i “bilgilendiren”, Cumhuriyet’te yayınlanan 7 haberin 4’ü “destekleyen”, 3’ü “bilgilendiren içeriktedir. Yeni Şafak “Neredeyse Tamamı Usulsüz” manşetiyle yayınlanmış, “Karanlık bir Organizasyon” başlığını kullanmıştır. Sabah Gazetesi “CHP ve İyi Parti’den YSK’ya Açık Tehdit” başlıklarıyla tavrını açıkça belli etmektedir. Sözcü Gazetesi ana sayfadan Erdoğan’ın “15 Bin Oy Farkla Seçim Kazanılmaz” ve İmamoğlu’nun “Seçimi kazandık, hakkımızı bekliyoruz” çağrılarına yer veren gazete, İmamoğlu adı geçen haberlerinde “15 bin oyu beğenmemek kimsenin hakkı değildir. Yaşanan süreç demokrasiye bir saldırıdır” yorumlarıyla dikkat çekmektedir.

10 Nisan: İstanbul’da oyların tekrar sayılmasının değil, seçimlerin topyekûn iptalinin ilk kez dile getirildiği 10 Nisan’da gazeteler siyasi taraflara paralel bir söylemi hızla kopyalamakta ve bu yönde bir üslup değişikliğine gitmektedir. İktidar partisinin söylemine paralel yayın yapan Sabah ve Yeni Şafak Gazetelerinde “Seçimin yeniden yapılması gerektiğine” yönelik alt mesajlarını şekillendirildiği görülmektedir. Dolayısıyla iktidar yanlısı basın organları 10 Nisan itibarıyla artık yeniden sayıma değil, İstanbul seçimlerinin tekrarlanması için kamuoyu algısı inşası için çalışmaya başlamaktadır. İncelenen gazetelerde toplamda 14 haber yayınlanmıştır. İmamoğlu’nun adı geçtiği haberler ideolojisi açısından Yeni Şafak’ta yayınlanan 1 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 3 haber “destekleyen”, Cumhuriyet’te yayınlanan 10 haberin 7’si “destekleyen”, 3’ü “bilgilendiren” içeriktedir. Sabah Gazetesi’nde İmamoğlu adı geçen hiç haber yayınlanmamıştır.

Yeni Şafak gazetesi “İstanbul Seçimleri Yeniden Yapılsın” manşetiyle, Sabah Gazetesi “20 bin sahte seçmenin var olduğu” iddiasıyla yayınlanmıştır. Sabah İmamoğlu ismini yine haberlerinde geçirmemiştir. Sözcü ise aynı gün İmamoğlu ile yapılan geniş bir röportaj yayınlamıştır. Cumhuriyet Gazetesi “YSK’nın Ak Parti tarafından baskı altında tutulduğu ve bu şartlar altında tarafsız bir karar vermesinin mümkün olmadığı”nı aktarmaktadır.

11 Nisan: Büyükçekmece oylarının sayımı ile ilgili tartışmaların en üst perdeden yaşandığı ve seçim iptali önerisinin daha yüksek sesle dile getirildiği 11 Nisan’da incelenen gazetelerde toplamda 11 haber yayınlanmıştır. İmamoğlu’nun adı geçtiği haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak’ta yayınlanan 2 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 6 haberin 5’i “destekleyen”, 1’i bilgilendiren, Cumhuriyet’te yayınlanan 3 haber “destekleyen” içeriktedir. Sabah Gazetesi’nde bir kez daha içinde İmamoğlu adı geçen hiç haber yayınlanmamıştır.

12 Nisan: YSK’nın Büyükçekmece ilçesindeki seçimlerin iptal başvurusunu değerlendirmesi ve mazbatayla ilgili alınacak kararı açıklaması beklendiği 12 Nisan’da “kurulun toplantıyı ertelediği” haberi gündeme damga vurmakta, İmamoğlu bu konularla ilgili açıklamalarda bulunmaktadır. İncelenen gazetelerde 14 haber yayınlanmıştır. İmamoğlu’nun adı geçtiği haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak’ta yayınlanan 1 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 6 haberin 4’ü “destekleyen”, Sabah Gazetesi’ndeki 2 haberin 1’i “eleştiren”, 1’i “bilgilendiren”, Cumhuriyet’te yayınlanan 6 haberin 5’i “destekleyen”, 1’i “bilgilendiren” içeriktedir. Sabah Gazetesi’nde bir kez daha içinde İmamoğlu adı geçen hiç haber yayınlanmamıştır.

Yeni Şafak sürmanşetten “Bu Kadar Hile Affedilemez” başlığını atarak, “İstanbul’da yerel seçimlerdeki organize yolsuzluk gizlenemez boyutlarda. Şu ana kadar tespit edilenler bile seçimlerin iptali için yeterli kanıt oluşturuyor” demekte ve “Türkiye’nin YSK kararını beklediğini” söyleyerek iktidar partisinin istediği yönde bir algının oluşması veya güçlenmesini sağlamaya çalışmaktadır. Haber metninde ayrıca “terörle bağlantılı olduğu öne sürülen 50 kişinin seçimlerde görev aldığı” bilgisi verilerek, “FETÖ bağlantısı iddiası” mesajı net bir dille verilmektedir. Sabah gazetesinde ise İmamoğlu açıklamalarına yer verilmemiştir. “Partiler oyla gitmeyi kabul etmeli” diyen ve “AKP’nin seçimi kaybettiğini kabullenmesi gerektiğini” söyleyen Sözcü, Ak Parti adayı Yıldırım’ın günlerdir ortalarda gözükmediğine de dikkat çekmektedir. Cumhuriyet Gazetesi “AK Parti ayarlı karar” manşetiyle sunduğu haberini “YSK’nın vereceği kararda AKP’nin etkili olduğu ve görüşmenin ertelendiğini” yorumuyla duyurmakta, konuyla ilgili İmamoğlu’nun açıklamalarına geniş yer verilmektedir.

13 Nisan: Ak Parti’nin seçimlerin iptaline yönelik olağanüstü bir girişime hazırlandığı bilgisinin sızdığı ve İmamoğlu’nun bu durumla ilgili sert açıklamalarda bulunduğu 13 Nisan’da incelenen gazetelerde 14 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Sabah Gazetesi’nde yayınlanan 1 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 6 haberin 5’i “destekleyen”, 1’i “bilgilendiren”, Cumhuriyet’te yayınlanan 7 haber “destekleyen”, Hürriyet’teki 2 haber ise “bilgilendiren” içeriktedir. Yeni Şafak Gazetesi’nde İmamoğlu adı geçen hiç haber yayınlanmamıştır.

14 Nisan: Sandıkta usulsüzlük ve hile iddiaları nedeniyle YSK’nın incelemeleri sürdürdüğü için İBB Başkanlık yarışının nihayete erdirilemediği 14 Nisan’da incelenen beş gazetede toplamda 13 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi’nde yayınlanan 1 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 7 haber 6’sı “destekleyen”, 1’i “bilgilendiren”, Cumhuriyet’te yayınlanan 5 haber 4’ü “destekleyen” içeriktedir. Sabah Gazetesi’nde İmamoğlu adı geçen hiç haber yayınlanmamıştır. Erdoğan’ın CHP’ye yönelik eleştirilerini de manşetten duyuran ve “sandık sayımlarında kavga çıkaranların CHP’li olduğunu ve sayıma hile karıştırdığını” iddia eden Yeni Şafak ve Sabah Gazeteleri İmamoğlu açıklamalarına yer vermemektedir.

Manşet haberinde “sandık başında kavga çıkaranların AK Partili olduğunu” söyleyen Sözcü ise İmamoğlu’nun açıklamalarını “İmamoğlu Ak Partililere böyle seslendi: AK Parti adayı olsaydım, neler düşünürdünüz?” başlığıyla yayınlamaktadır. “AK Parti seçmeninden, yapılan haksızlığa karşı çıkmalarını isteyen” İmamoğlu’nun gün içinde gerçekleştirdiği temas ve ziyaretlere de geniş yer verilmektedir. “İmamoğlu’nun 14 gündür hakkının gasp edildiğini” söyleyen Cumhuriyet ise İmamoğlu’nun Beylikdüzü’ndeki görev teslimi sırasındaki açıklamaları ve İBB binasına atıfta bulunduğu “Saraçhane’de buluşalım” sözlerini başa çekerek açıklamalarına geniş yer verilmektedir.

15 Nisan: YSK’dan mazbata açıklanmasının beklendiği ve MHP Lideri’nin İmamoğlu’nu sert sözlerle eleştirdiği 15 Nisan’da İmamoğlu’nun katıldığı bir derbi maçında tezahüratlarla karşılaşması tarafına göre siyasi pozisyon alan yazılı basında elbette farklı açılardan ele alınmaktadır. İktidar yanlısı basın İmamoğlu’nun maça gitmesini “tahrik” olarak yorumlarken, muhalif basın organları “Mazbatayı verin diye bağırın halkın sesine kulak verilmesi” gerektiği söylemektedir. İncelenen gazetelerde 20 haber yayınlanmıştır.

Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 2 haber "eleştiren", Sabah Gazetesi'nde yayınlanan 2 haber 1'i "eleştiren", 1'i "bilgi veren", Sözcü'de yayınlanan 7 haber tamamı "destekleyen", Cumhuriyet'te yayınlanan 9 haber 8'i "destekleyen", 1'i "bilgilendiren", Hürriyet'teki 4 haber ise "bilgilendiren" içeriktedir.

Yeni Şafak ve Sabah, MHP Lideri Devlet Bahçeli'nin Ekrem İmamoğlu'na yönelik eleştirilerini "Bundan Belediye Başkanı Olmaz" sözlerini birinci sayfaya taşıyarak haberleştirmektedir.

Sözcü Gazetesi "Türkiye Böyle Seçim Görmedi: Say Say Bitmiyor" başlığıyla ana sayfadan sunduğu haberde "13 bin 900'lük oy farkı kapanmıyor, kabul edin artık" demektedir. Bahçeli'nin İmamoğlu'nu eleştiren açıklamaları Sözcü'de yayınlanmamıştır.

BUNDAN BELEDİYE BAŞKANI OLMAZ MHP lideri "Mazbatayı ver" tezahüratına "Bundan belediye başkanı olmaz" diyerek tepki gösterdi:

Bahçeli halkı yok saydı

MHP Genel Başkanı Bahçeli, resmi olmayan sonuçlara göre İstanbul'da seçimi kazanan İmamoğlu için Beşiktaş taraftarının yaptığı tezahüratı ve İmamoğlu'nu eleştirdi

SİHA GÜNEŞİ
MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, önceki gün oynanan Beşiktaş-Başakşehir maçında, İstanbul Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu ile ilgili taraftarın attığı "Mazbatayı ver" sloganına sert tepki gösterdi. Bahçeli, "Mazbatayı ver" stadyuma taşımak, taraflar arasındaki rekabeti siyasi düğmanlığa dönüştürmek için ekilen bir tohumdur. Çok yanlış. Bundan (İmamoğlu'ndan) belediye başkanı olmaz. Seçimde millet iradesi doğru değerlendirmeyi yaptı. 14TE

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, önceki gün oynanan Beşiktaş-Başakşehir maçında, İstanbul Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu ile ilgili taraftarın attığı "Mazbatayı ver" sloganına sert tepki gösterdi. Bahçeli, "Mazbatayı ver" stadyuma taşımak, taraflar arasındaki rekabeti siyasi düğmanlığa dönüştürmek için ekilen bir tohumdur. Çok yanlış. Bundan belediye başkanı olmaz" dedi.

Yerel seçimlerin sonuçlarını değerlendirenleri göre Kuzeybatıda da partisinin yetkililer tarafından ve milletvekillerince bir araya gelen Bahçeli, toplantı sonrasında gazetecilerin sorularını yanıtladı. Bahçeli, sözde şarhlar koydu:

• **19 Nisan Ankara Toplantısı:** Çıktılarımızın verimliliği artırıyor. Arkadaşlarımızla bir arada olmak, karşılıklı gö-

Sabah Gazetesi, 15 Nisan 2019

Cumhuriyet, 15 Nisan 2019

Cumhuriyet Gazetesi, seçimlerin üzerinden iki hafta geçmesine rağmen halen mazbatanın verilmemesini "hukuk yolsuzluğu" sözleriyle değerlendirmektedir.

16 Nisan: Maltepe ilçesinde AK Parti'nin üçüncü kez sayım talebinin reddedildiğinin açıklandığı ve AK Parti adayı Yıldırım'ın ve İmamoğlu'nun karşılıklı açıklamalar yaptığı 16 Nisan'da incelenen gazetelerde toplam 24 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 2 haber "eleştiren", Sabah Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 10 haber tamamı "destekleyen", Cumhuriyet'te yayınlanan 11 haber tamamı "destekleyen" içeriktedir. Yeni Şafak Gazetesi Ak Parti adayı Yıldırım'ın "Oylar Sandıkta İç Edildi" açıklamasını birinci sayfadan yayınlamakta ve "Oyların tamamı sayılsa sonuçların değişeceğine yönelik" sözlerini başa çekmektedir. Yıldırım'ın açıklamalarına tam sayfa yer veren Sabah Gazetesi de Yeni Şafak ile aynı başlığı kullanmıştır. Her iki gazetede de İmamoğlu'nun açıklamalarına yer verilmemiştir.

Sözcü Gazetesi, Yıldırım'ın açıklamalarını "İstanbul'da kaybettiği seçimi böyle nitelendirdi: Seçim Murdar Oldu" yorumuyla eleştirmekte, Yıldırım'a karşı açıklama yapan CHP yetkililerinin "Kedi Uzanamadığı Çigere Murdar Der" yanıtını da birinci sayfadan aktarılmaktadır. Cumhuriyet, "Bitsin bu tiyatro" başlığıyla duyurduğu haberde Yıldırım'ın "Seçim Murdar Oldu" açıklamasını eleştirmekte ve Maltepe'de yeniden sayım taleplerinin iptalini "AK Parti'nin son engelleme girişimi YSK'dan döndü" başlığıyla sunmaktadır. Yıldırım'a yanıt veren CHP yöneticilerinin açıklamaları "Çaldırtmayacağız" sözleri başa çekilerek yayınlanmaktadır.

17 Nisan: AK Parti'nin İstanbul seçimlerinin iptali için binlerce evrakla YSK'ya başvurduğu ve CHP yönetiminin "Yalan Söylüyorlar" açıklamasını yaptığı 17 Nisan'da gündem yeniden değişmiştir. Bir haftadır seçimlerin iptali için algı ortamı yaratmaya çalışan iktidar yanlısı basın organlarının dediği gibi olmuş, iktidar partisi seçimlerin yenilenmesi için başvurusunu resmen yapmıştır. İmamoğlu'nun şiddetle karşı çıktığı ve "hak yemek" sözleriyle açıkladığı bu durum muhalif basın organlarında da benzer söylemlerle ağır eleştirilmektedir. 17 Nisan'da toplamda 8 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 2 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 3 haber tamamı "destekleyen", Cumhuriyet'te yayınlanan 4 haber tamamı "destekleyen" içeriktedir. Sabah Gazetesi'nde konuyla ilgili haber yayınlanmamıştır.

Yeni Şafak Gazetesi Ak Parti'nin gündeme getirdiği "19 bin sahte görevlinin seçim gününde İstanbul'da görev yaptığı" iddiasını manşete taşımakta, "CHP'nin YSK'yı baskı altına almaya çalıştığı" nı iddia etmektedir. Sabah Gazetesi'nde İmamoğlu adı geçen bir haber yapılmamıştır. Sözcü, "Maltepe'de de sayım işlemlerinin bittiği bu yüzden de İmamoğlu'nun başkan olmasının önünde hiçbir engel kalmadığını" söylemekte, AK Parti'nin

resmi itirazını ise sadece bir cümle ile sunmaktadır., Birinci sayfasında “İmamoğlu Belediye Binasına Girmesin Paniği” başlıklı haberde ise, İstanbul’da büyük bir mazbata paniği yaşandığı yorumu yapılmaktadır. Cumhuriyet Gazetesi ise “*bavullar dolusu evrakla yapılan başvuruda, seçmen kaydırma gibi iddialarda bulunulduğunu*” aktarılmakta ve buna karşılık CHP yönetiminin “*Yalan Söylüyorlar*” dediği söylenmektedir.

18 Nisan: İstanbul seçimleri siyasi krizi açısından tarihi bir gündür, YSK kararıyla İmamoğlu’na yetki ve mazbata teslim edilmiş, medyada gelişmeye ilişkin alınan tavır; medyanın gücüyle halen sonucun değiştirilebileceğine yönelik algı yönetimi çabasının kanıtıdır. İncelenen gazetelerde toplamda 21 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi’nde yayınlanan 1 haber “eleştiren”, Sabah Gazetesi’nde 4 haberin 1’i “eleştiren” 3’ü “bilgilendiren”, Sözcü’de yayınlanan 6 haberin 1’i “destekleyen” 5’i “bilgilendiren”, Cumhuriyet’te yayınlanan 10 haber 4’ü “destekleyen” 6’sı “bilgilendiren” içeriktedir.

Yeni Şafak Gazetesi’nde İmamoğlu’nun adı geçse de doğrudan ilgili bir haber bulunmamaktadır. Sabah Gazetesi mazbata haberini “*CHP’nin lehine tezgah kuruldu*” yorumuyla duyurmakta, Yeni Şafak’ta olduğu gibi “*Son söz YSK’da*” denilerek gerekli itirazın yapıldığı ve sonucun her an değişebileceği algısı yaratılmaktadır.

Sabah, 18 Nisan 2019

Yeni Şafak, 18 Nisan 2019

“*Alın teri, mazbatasını aldı*” başlığıyla yayınlanan Sözcü ise, birinci sayfasını tamamen mazbata törenine ayırmış, “*kazanılmış bir hakkın gecikmiş teslimi*” mesajı yayın diline hakim olmuştur. Cumhuriyet “*İstanbul’un baharı*” başlığıyla mazbatanın verildiği duyurulmaktadır.

Cumhuriyet; 18 Nisan 2019

Sözcü, 18 Nisan 2019

19 Nisan: İmamoğlu’nun ilk resmi iş gününün haberlere konu olduğu 19 Nisan’da incelenen gazetede toplamda 18 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi’nde yayınlanan 3 haber “eleştiren”, Sabah Gazetesi’ndeki 1 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 5 haberin 1’i “destekleyen” 4’ü “bilgilendiren”, Cumhuriyet’te yayınlanan 9 haberin 5’i “destekleyen” 4’ü “bilgilendiren” içeriktedir. Yeni Şafak, mazbata haberinin ardından başlayan “iptal savaşı” sürecindeki ilk haberini “*FETÖ ve HDP’den tebrik*” başlığıyla birinci sayfadan yayınlamakta ve “*terör örgütleri ile destekçilerinden gelen tebrik*”

mesajları"na dikkat çekilmiştir. "Seçim tehdidi" başlığıyla verilen haberde de, dünya basınının İmamoğlu'na yönelik olumlu haber yayınlarına eleştiri getirilmektedir.

Sabah ve Yeni Şafak bu tarihten itibaren İmamoğlu ile ilgili haber sayısını yeniden yok denecek sayıya düşürmekte, AK Parti'nin seçim iptaline yönelik girişimlerine odaklanan haberleri yayınlamaya önem vermektedir. "İlk İcraat" başlığıyla yayınlanan Sözcü, ilk günde İmamoğlu imajını güçlendirme amaçlı haberleri başka çekmekte ve "İmamoğlu'nun ilk iş olarak İETT'de öğrenci indirimi yapacağını" duyurmaktadır. Cumhuriyet de "Çalışanlarla aynı yemekten istedi" başlığıyla ana sayfadan verdiği haberinde halkçı bir belediye başkanı görüntüsü çizmeye çalışmaktadır. Her iki gazete de "artık CHP'nin yeni hedefinin iktidara gelmek olduğu"nu vurgulamakta ve "piyasaların mazbatanın verilmesinden olumlu etkilendiği" yorumunu başa çekmektedir

20 Nisan: İmamoğlu'nun ilk iş gününde" İBB verilerinin arşivlenmesi" talimatı verdiği 20 Nisan'da bu girişim iktidara yakın basın organları tarafından "İmamoğlu'nun işe usulsüzlükle başladığı" yorumuyla aktarılmakta, muhalif medya ise arşivlerin açılmasının AK Parti'yi endişelendirdiği yorumuyla sayfalarda yer almaktadır. 20 Nisan'da incelenen beş gazetede toplamda 22 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 3 haberin 1'i "eleştiren" 2'si "bilgilendiren", Sabah Gazetesi'ndeki 2 haberin 1'i "eleştiren" 1'i "bilgilendiren", Sözcü'de yayınlanan 9 haberin 6'sı "destekleyen" 3'ü "bilgilendiren", Cumhuriyet'te yayınlanan 8 haberin 5'i "destekleyen" 3'ü "bilgilendiren" içeriktedir.

Yeni Şafak, İmamoğlu'nun arşiv kopyalatma talimatını "16 Milyonun bilgisi tek elde" başlığıyla "tehlikeli bir girişim" algısı yaratarak yayınlamaktadır. Sabah Gazetesi de aynı başlıkla okurlarına ulaşmakta, dijital arşivleme çalışmasının hukuksuz olduğunu iddiası "İstanbululların bilgileri çalınıyor" yorumuyla sunulmaktadır. "Güzel işler yap, Atatürk gibi yap" başlığıyla yayınlanan Sözcü ise, "İBB'de çalışıyormuş gibi gösterilen personellerin maaşları"nu yayınlamakta, haberlerinde bugüne kadar İBB'yi yöneten AK Parti'nin usulsüzlerine ilişkin iddialarını başa çekmektedir. Cumhuriyet ise, arşiv tartışmasına "Bu panik niye?" başlığıyla ana sayfadan yanıt vermekte, İmamoğlu'nun verilerin kopyalanmasının AKP'de telaş yarattığı iddia edilmektedir.

21 Nisan: Seçim iptaline yönelik tartışmaların sürdüğü 21 Nisan'da incelenen gazetelerde toplamda 14 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 1 haberin "eleştiren" 2'si "bilgilendiren", Sabah Gazetesi'ndeki 2 haberin 1'i "eleştiren" 1'i "bilgilendiren", Sözcü'de yayınlanan 3 haberin 1'i "destekleyen" 2'si "bilgilendiren", Cumhuriyet'te yayınlanan 8 haberin 3'ü "destekleyen" 5'i "bilgilendiren" içeriktedir.

"FETÖ'cüler Ganimet Avcılığına Soyundu" başlığıyla yayınlanan Yeni Şafak, İmamoğlu için "Mazbatalı şahıs" tabirini kullanmakta ve "gizli gündemle faaliyetini hızlandırdığını" söylemektedir. "Seçimin yenilenmesi vicdanı rahatlatır" başlığıyla seçimlerde şaibe olduğu iddialarını sürdüren Sabah Gazetesi de, "Kozmik bilgiler kime gidecekti" başlığıyla belediyede şaibeli bir dönemin başlığı mesajını vermektedir. Sözcü ve Cumhuriyet ise İmamoğlu'nun imajına yönelik olumlamayı, İmamoğlu'nun siyasi kariyeri ayrıntılarıyla kaleme alınmakta, yeni bir siyasi figürün ortaya çıktığı dile getirilmektedir.

22 Nisan: İmamoğlu'nun Maltepe ilçesinde yaptığı büyük mitingin gazetelere yansıdığı 22 Nisan'da incelenen gazetelerde 16 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 3 haberin 1'i "eleştiren" 2'si "bilgilendiren", Sabah Gazetesi'ndeki 3 haberin 2'si "eleştiren" 1'i "bilgilendiren", Sözcü'de yayınlanan 4 haberin 2'si "destekleyen" 2'si "bilgilendiren", Cumhuriyet'te yayınlanan 6 haberin 4'ü "destekleyen" 2'si "bilgilendiren" içeriktedir.

Yeni Şafak "Verdiğim sözleri tutacağım" başlığıyla yayınladığı haberinde İmamoğlu'nun Maltepe mitingindeki sözlerini aktarırken, Sabah Gazetesi "Hukuk uygulanırsa, seçim yenilenir" başlığıyla yayınladığı haberinde "seçimlerin iptal olması gerektiği" haberlerini ısrarla sürdürmektedir. "İstanbul huzura kavuşacak, demokrasinin tadını varacak" başlığıyla İmamoğlu'nun Maltepe'de gerçekleştirdiği mitinge geniş yer veren Sözcü Gazetesi, seçim iptalinin oluşturabileceği tehlikeleri sıralayarak CHP söylemi esas almaktadır. İmamoğlu'nun "Gelecek güzel günleri hep birlikte karşılayalım isterim" sözlerinin başa çekildiği Cumhuriyet'te de miting haberi geniş yer almıştır.

23 Nisan: İBB yönetimi seçimlerinin yapıldığı ve başkan vekillerinin belirlendiği 23 Nisan'da incelenen gazetelerde toplamda 14 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren" 2'si "bilgilendiren", Sözcü'de yayınlanan 6 haberin 2'si "destekleyen" 4'ü "bilgilendiren", Cumhuriyet'te yayınlanan 7 haberin 3'ü "destekleyen" 4'ü "bilgilendiren" içeriktedir. Sabah Gazetesi'nde haber yayınlanmamıştır. 23 Nisan gazetelerinde Kılıçdaroğlu'nun şehit cenazesine katıldığı Ankara'nın Çubuk ilçesindeki yumruklu saldırıya uğraması haberleri İmamoğlu ve İstanbul seçimleri tartışmasının önüne geçmektedir. Yeni Şafak'taki tek haber "İBB'de İki Vekillik de Ak

Parti'nin" başlığı taşımaktadır. İmamoğlu'nun icraatlarını aktarmayı sürdüren Sözcü ve Cumhuriyet, İmamoğlu'nun temaslarını ayrıntılı yayınlamaktadır.

24 Nisan: Kılıçdaroğlu'na yönelik saldırı ile ilgili haberlerin gündemde yer almaya devam ettiği 24 Nisan'da incelenen gazetelerde haber sayısında hızlı bir düşüş olmuş ve sadece 5 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Sabah Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 1 haber "bilgilendiren", Cumhuriyet'te yayınlanan 3 haberin 1'i "destekleyen" 2'si "bilgilendiren" içeriktedir. Yeni Şafak Gazetesi'nde haber yayınlanmamıştır.

Sabah Gazetesi İmamoğlu'nun icraatlarıyla ilgili eleştirel bir haber yayınlamakta ve "Hoşgörü maskesiyle operasyon çekti" başlıklı yazısında, "İmamoğlu'nun başkan vekillerinin odasının anahtarını değiştirdiği ve meclis üyelerinin oturma düzenine müdahale ettiği" öne sürülmektedir. Sözcü Gazetesi "23 Nisan Coşkusu", Cumhuriyet Gazetesi "Çocuklarla, halkla içiçe" başlığıyla 23 Nisan kutlamalarına yer ayırmaktadır.

25 Nisan: İmamoğlu'nun göreve başladığı 18 Nisan'dan itibaren tartışılan verilerin kopyalanmasına talimatının durdurulmasına ilişkin mahkeme kararının taraflara ulaştığı ve seçimlerin iptaline yönelik YSK kararının verilmesinin beklendiği 25 Nisan'da incelenen gazetelerde 9 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sabah Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 5 haberin 3'ü destekleyen, 2'si "bilgilendiren", Cumhuriyet'te yayınlanan 2 haber "destekleyen" içeriktedir.

"İstanbul için kritik 5 gün" başlığıyla birinci sayfasından yayınladığı haberinde "Ak Parti'nin seçim sonuçlarıyla ilgili yaptığı itirazın sonuçlanması için YSK'nın önünde 5 gün olduğu ve seçim sonuçlarının iptal edilebileceğini" duyuran Yeni Şafak, İmamoğlu adı geçen ya da belediyede yapılan çalışmalarla ilgili başka bir habere yer vermemektedir. "FETÖ üyeleri sandık müşahidi" diyen Sabah Gazetesi ise, seçimlerin iptal süreciyle ilgili haber trafiğini sürdürmekte, "İBB seçimlerinde sandık kurullarında FETÖ terör örgütü üyelerinin görev aldığı" iddialarına yer vermektedir. Cumhuriyet Gazetesi, "Çalıştırmayın talimatı adım adım işliyor" başlığıyla yayınlanan haberinde "İmamoğlu'nun uyuşturucuyla mücadele için yapmış olduğu önerinin AKP tarafından reddedildiğini, AK Parti'nin İBB meclisinde CHP tarafından gelen her öneriyi reddedeceği ve İmamoğlu'nu çalıştırmayacağı" yorumlarına yer vermektedir. "Ekrem İmamoğlu'nun uyuşturucuyla mücadele önerisini AKP reddetti" diyen Sözcü Gazetesi de konuyu "Yazık" diyerek duyurmaktadır.

26 Nisan: İmamoğlu veri kopyalama talimatının durdurulduğunu duyurduğu 26 Nisan'da incelenen gazetelerde 8 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sabah Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 4 haberin 2'si destekleyen, 2'si "bilgilendiren", Cumhuriyet'te yayınlanan 2 haberin 1'i "destekleyen", 1'i "bilgi veren" içeriktedir. "Yeni Şafak'ta "İmamoğlu'nun algı operasyonu yapmaya çalıştığını, halihazırda bir komisyon olduğunu ancak bu komisyonun görmezden geldiği" anlatılmaktadır. "İmamoğlu'nun bağımsız uzmanı CHP'li çıktı" diyen Sabah Gazetesi'nin gündeminde ise İBB verilerinin kopyalanmasıyla ilgili görevlendirilen kişinin CHP'li çıktığı iddiası yer almaktadır. Veri kopyalama tartışması Yeni Şafak'ta yer almamaktadır. "İstanbul oyunları" başlığıyla birinci sayfadan yayınladığı manşet haberinde ise Cumhuriyet Gazetesi, "Erdoğan'ın Türkiye İttifakı söyleminin İstanbul seçiminin iptaline karşılık bir sandık yatırımı olduğunu" iddia etmektedir. Sözcü ve Cumhuriyet, seçimlerin iptaline yönelik YSK kararının beklendiği haberlerine mesafelidir.

27 Nisan: Seçim iptaline yönelik karşılıklı iddiaların yeniden gündeme geldiği, İmamoğlu'nun belediye icraatlarını sürdürdüğü 27 Nisan'da incelenen gazetelerde toplamda 10 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Sabah Gazetesi'nde yayınlanan 3 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 4 haberin 2'si "destekleyen", 2'si "bilgilendiren", Cumhuriyet'te yayınlanan 3 haberin 1'i "destekleyen", 2'si "bilgi veren" içeriktedir. Yeni Şafak Gazetesi'nde İmamoğlu ile ilgili bir haber yayınlanmamıştır.

"Bağımsız uzman yol arkadaşı çıktı" başlığıyla İBB verilerinin kopyalanmasıyla ilgili görevlendirilen kişinin CHP'li çıktığı iddiasını yeniden gündeme getiren Sabah Gazetesi, "İBB'de İttifak diyeti: HDP'ye grup odası" başlığıyla ise HDP ve CHP ittifakı algısının inşasına çalışmaktadır. "Oyları böyle çaldılar" başlığıyla yayınlanan haberde de usulsüz tutanak görsellerine yer verilmekte, "Binali Yıldırım'ın oylarının iç edildiğini" söylemektedir. Sözcü ise İmamoğlu'nun rutinleri ve açıklamalarını geniş alanlar ayırarak sürdürmekte, Cumhuriyet Gazetesi, "AK Parti'nin iddialarının bir bir çürüdüğünü ancak YSK'yı baskı altında tuttuğunu" ileri sürmektedir.

28 Nisan: Seçim iptaline yönelik tartışmaların iktidara yakın basın organları tarafından ısrarla dile getirilmeye başlandığı ancak haber sayısının iki taraf medya organı için de giderek düştüğü 28 Nisan'da incelenen gazetelerde 6 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Sabah Gazetesi'nde yayınlanan 2 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 2 haber "destekleyen", Cumhuriyet'te yayınlanan 2 haberin 1'i

“destekleyen”, 1’i “bilgi veren” içeriktedir. Yeni Şafak Gazetesi’nde İmamoğlu ile ilgili bir haber yayınlanmamıştır.

“İmamoğlu’ndan 2. Veri Skandalı” başlıklı haberde Yeni Şafak, İmamoğlu’nun İBB’deki çalışanlara baskı yaptığı iddia edilmekte; “Moderatörlük yapıyor” başlığıyla yayınlanan haberde ise İmamoğlu’nun İBB meclisinde sadece moderatörlük yapabildiği yazılmakta; “Davul İmamoğlu’nda, tokmak AK Partili üyelerde” denilmektedir. Sözcü Gazetesi’nde, “Partizanlık değil, liyakat” başlığıyla İmamoğlu’nun yaptığı ilk atamalara yer verilmekte ve liyakat vurgusu öne çıkarılmaktadır. Cumhuriyet ise İmamoğlu’nun 1 Mayıs kutlamaları ile açıklamalarını “Meydanlarda olacağım” sözlerini başa çıkararak sunmaktadır.

29 Nisan: 29 Nisan’da incelenen gazetelerde sadece 3 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Sabah Gazetesi’nde yayınlanan 1 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 1 haber “destekleyen”, Cumhuriyet’te yayınlanan 1 haber “destekleyen” içeriktedir. Yeni Şafak Gazetesi’nde İmamoğlu ile ilgili bir haber yayınlanmamıştır.

“İstanbul İmamoğlu’nun oyunlarıyla yönetilemez” başlığıyla İBB Ak Parti Grup Başkan vekili Tevfik Göksu’nun İmamoğlu’na yönelik açıklamaları yer veren Sabah Gazetesi, “İmamoğlu’nun bir vizyon ortaya koymasını beklerdim ama olmadı” sözlerini başa çekmektedir. “AKP İstanbul’da ranta aşık” diyen Cumhuriyet Gazetesi ise, “AKP’nin amacının İstanbul’u yönetmek değil, İstanbul’daki ranta sahip olmak olduğu”nu söylemektedir.

30 Nisan: İncelenen dört gazetede 6 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Sözcü’de yayınlanan 3 haber “destekleyen”, Cumhuriyet’te yayınlanan 3 haber “destekleyen” içeriktedir. Sabah ve Yeni Şafak Gazetesi’nde İmamoğlu ile ilgili bir haber yayınlanmamıştır.

“İstanbul’a T.C Geri Geliyor” ve “Müdür, İşçi, Memur Aynı Yer Yemek Yiyecek” başlıklı haberleriyle icraatları tüm ayrıntılarıyla haberleştirmeye devam eden Sözcü, “Halkın İçine Sindi, Bu Seçim Bitmiştir” haberiyle ise yeniden seçim yapılması beklentilerine yanıt vermektedir. “AKP İstanbul’da ranta aşık” başlığıyla yayınlanan Cumhuriyet Gazetesi de “AKP’nin amacının İstanbul’u yönetmek değil, İstanbul’daki ranta sahip olmak olduğu”nu iddia etmektedir.

1 Mayıs: CHP ve AK Parti yönetiminin YSK’ya “bir an karar vermesi” çağrısı yaptığı, AK Parti’ye yakın medya organlarının seçimlerin iptali, CHP’ye yakın medya organlarının ise seçimlerin iptal edilmemesi yönündeki söylemlerini ağırlaştırdığı 1 Mayıs’ta incelenen gazetelerde 6 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Sözcü’de yayınlanan 3 haberin 2’si “destekleyen”, 1’i “bilgilendiren”, Cumhuriyet’te yayınlanan 3 haberin 2’si “destekleyen”, 1’i “bilgilendiren” içeriktedir. Sabah ve Yeni Şafak Gazetesi’nde İmamoğlu ile ilgili bir haber yayınlanmamıştır.

“CHP kazanırsa PKK gelecek diyorlardı ama T.C. geri geldi” başlığıyla birinci sayfadan yayınladığı haberinde Sözcü, “Seçim öncesinde PKK’lı, FETÖ’cü, DHKPC’li diyen iktidarın bu suçlamalarına rağmen TC ibaresini tabelalara yine geri koyanın CHP’li belediyeler olduğu” yorumu başa çekilmiştir.

2 Mayıs: YSK’nın İstanbul ile kararını açıklamasına sayılı gün kala 2 Mayıs’ta dört gazetede 6 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi’nde yayınlanan bir haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 1 haber “bilgilendiren”, Cumhuriyet’te yayınlanan 3 haberin 2’si “destekleyen”, 1’i “bilgilendiren” içeriktedir. Sabah Gazetesi’nde İmamoğlu ile ilgili bir haber yayınlanmamıştır. “YSK’nın İstanbul kararı beklenirken, sandık belgelerinin buhar olduğunu” iddia ettiği tek haberinde Yeni Şafak Gazetesi, AK Parti’nin itirazıyla kayıp tutanaklara itiraz edildiğini okuyucusuna aktarmaktadır. Cumhuriyet, “seçimlerin iptalinin Türkiye’ye vereceği olası zararları” da haberleştirmeyi sürdürmektedir.

3 Mayıs: İncelenen dört gazetede 4 haber yayınlanmıştır. Haber ideolojisi açısından; Sözcü’de yayınlanan 2 haber ve Cumhuriyet’te yayınlanan 2 haber “destekleyen” içeriktedir. Yeni Şafak ve Sabah Gazetesi’nde İmamoğlu ile ilgili bir haber yayınlanmamıştır. Sözcü ve Cumhuriyet İmamoğlu’nun belediye başkanı olarak yaptığı temaslara geniş yer vermeye devam etmektedir. Sözcü “AKP’de 3-5 kişi istiyor diye seçim iptal edilmez” başlıklı haberinde ise “Yerel seçimin iptali için hiçbir yasal gerekçe veya toplumsal beklenti yok” mesajını öne çıkarmaktadır.

4 Mayıs: CHP Lideri Kılıçdaroğlu’nun CHP’li tüm belediye başkanları ile Ankara’da bulunduğu ve İstanbul seçimlerin iptal edilemeyeceğine yönelik mesajların medyaya taşındığı 4 Mayıs’ta 4 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi’nde yayınlanan 1 haber “eleştiren”, Sözcü’de yayınlanan 2 haber “destekleyen” ve Cumhuriyet’te 1 haber “destekleyen” içeriktedir. Sabah Gazetesi’nde haber yayınlanmamıştır. Ankara’da gerçekleşen zirveyi Cumhuriyet “Türkiye Yol Ayrımında” başlığıyla manşetine taşırken, İmamoğlu’nun “Çok tedbirli ve temkinliyiz” sözleri birinci sayfaya çekilmiştir. Sözcü ayrıca “İmamoğlu verdiği sözleri tutuyor” başlıklı haberinde “İmamoğlu’nun sosyal belediyeçilik için kolları sıvadığı” söylenmektedir.

5 Nisan: İmamoğlu'nun Kadıköy'de halk ile buluşarak seçimlere ilişkin sürece dair sert açıklamalar yaptığı 5 Mayıs'ta incelenen gazetelerde 5 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 2 haber "destekleyen" ve Cumhuriyet'te 2 haberin 1'i "destekleyen", 1'i "eleştiren" içeriktedir. Sabah Gazetesi'nde İmamoğlu ile ilgili bir haber yayınlanmamıştır.

"İstanbul seçimindeki şaibe iddiasına kargalar bile güler" başlıklı haberinde Sözcü, İmamoğlu'nun açıklamalarına geniş yer vermiştir. Cumhuriyet ise "Yüce Divanlık Olursunuz" sözleriyle manşetine taşıdığı İmamoğlu'nun açıklamalarına dayandırdığı haberinde "Kargalar Güler", "Şaibe Değil, Hazımsızlık" gibi başlıkları öne çıkarmaktadır.

6 Mayıs: YSK'nun İstanbul seçimleri kararının iki gün içinde verileceği ve kadara itiraz edilemeyeceği bilgisinin basına sızdığı, İmamoğlu'nun "Bu seçim bitmiştir" diyerek sert açıklamalar yaptığı 6 Mayıs'ta incelenen gazetelerde 10 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 2 haberin 1'i "eleştiren" 1'i "bilgilendiren", Sabah Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 3 haber "bilgilendiren" ve Cumhuriyet'te 4 haber "destekleyen" içeriktedir.

"Karar YSK'nın" diyen Şafak ile "Delillerimiz çok sağlam" diyen Sabah'ın keskin tavrı dikkat çekmektedir. İmamoğlu'nun açıklamalarının geniş yer aldığı Sözcü ve Cumhuriyet ise "Böyle bir komedi dünya tarihinde yok. Adayınız seçilmedi diye şaibe diyerek komik duruma düşmeyin" açıklamalarını başa çekmiştir.

7 Mayıs: Seçimlerin iptal kararının açıklandığı 7 Mayıs'ta incelenen gazetelerde 7 haber yayınlanmıştır. Haberler ideolojisi açısından; Yeni Şafak Gazetesi'nde yayınlanan 1 haber "eleştiren", Sözcü'de yayınlanan 1 haber "destekleyen" ve Cumhuriyet'te 5 haber "destekleyen" içeriktedir. Sabah Gazetesi'nde İmamoğlu ile ilgili bir haber yayınlanmamıştır. Ancak seçimlerin yenilerdiği haberleri İmamoğlu'nun adı geçirilmeden yayınlanmıştır.

"İstanbul'da Yeniden Seçim" başlığıyla YSK kararını tam sayfa duyuran Yeni Şafak, "Mazbata İptal", "Hayırlı Olsun", "Karar Ülkenin Yararına" başlıklarıyla haberi zafer havasında yer vermiştir. "Karanlık Odaklara Asla Fırsat Vermeyeceğiz" başlığıyla yayınlanan Sabah ise, eleştirel bir yorumla okuyucusunun karşısına çıkmaktadır.

"Sandıkta kazandı, YSK'da kaybetti" manşetiyle yayınlanan Sözcü gazetesi "Ramazan'da kul hakkı yediler", "Talimatı Erdoğan ve Bahçeli verdi" "Seçim İptaline Protesto" başlıklarıyla, "seçimlerin yenilenmesi kararının İmamoğlu'nun hakkının yenmesi" yorumuyla gelişmeyi okuyucularına duyurmakta, karara ilişkin tepkilerden oluşan tam sayfalık bir habere imza atmaktadır. "Sandığa işkence" manşetiyle yayınlanan Cumhuriyet ise "İktidarın ağır baskısı altındaki YSK'nun Türkiye'yi olumsuz etkileyecek bir karar aldığını" duyurmakta, kararla ilgili tepkilere sayfalarında geniş vermektedir.

YSK İstanbul için toplandı. İddiaları bir bir çürüten AKP'nin ikinci KHK'liler talebi reddedildi

SANDIĞA İŞKENCE

AKP YANITLARI BEĞENMEDİ
KADIKÖY'de bulunan İstanbul YSK, İstanbul seçimleri iptal kararını açıkladığından itibaren bir gün boyunca kamuoyuna karşı tepkilerini dile getirdi. AKP'nin 130 milletvekili, İstanbul seçimleri iptal kararına karşı tepkilerini dile getirdi. "İstanbul seçimleri iptal kararı, İstanbul'da demokrasiyi zedeledi" diyen milletvekilleri, İstanbul'da demokrasiyi zedelediği iddialarını dile getirdi. "İstanbul seçimleri iptal kararı, İstanbul'da demokrasiyi zedeledi" diyen milletvekilleri, İstanbul'da demokrasiyi zedelediği iddialarını dile getirdi.

Cumhuriyet 7 Mayıs, 2019

Sözcü, 7 Mayıs 2019

SONUÇ

Medyanın siyasal söylemi okura aktarırken ne kadar radikalleşebileceğinin en önemli ispatları 31 Mart seçimlerinden sonraki yayınlarda görülmektedir. Bir siyasal iletinin kamuoyuna iletilmesi görevini üstlenen gazeteler, ellerindeki en önemli kozu yani haberi propaganda aracı haline getirmektedirler. Kullandıkları dil ile de yakın durdukları siyasal partinin ideolojik sınırları içerisinde kalmaktadırlar. Bunu ortaya çıkarmaya yarayan yöntem ise; Söylemsel Manipülasyon Çözümlemesi olmuştur. Analizlerde, gazetelerin ideolojik duruşunun söylemlere nasıl ilaştirdiklerine bakılmış, haber metninde hakim toplumsal anlamların nasıl kurulduğuna ve bilginin yeniden nasıl üretildiğine odaklanılmıştır. Haberi söylem olarak

çözümlemek, haberi hazırlandığı süreçlerden ve güç/iktidar ilişkilerinden koparmadan incelemek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla başlıklar, haber girişleri, fotoğraflar, bağlam ilişkisi, ana olay sunuş şekli, sözcük seçimleri, haberin retorik ve tutarlılık ilişkileri çözümlemeye tabi tutulmuştur.

İncelenen yazılı basın organlarının bir siyasi adaya yönelik tutum farklılıklarının siyasi partiler ile eşgüdümlü olduğu, siyasi erkler tarafından yaratılmak istenen “Rıza”nın “İmalatı” için bilginin ve haberin ele alındığı kuruma göre dönüştürüldüğü görülmüştür. Bu habercilik tarzı, Türk basınının yeni söylem modelidir. 1 Nisan - 7 Mayıs tarihleri arasında incelenen gazetelerde İstanbul seçim sonuçlarının ilişkin kamuoyu algısının açıkça yönetilmeye çalışıldığı, gazetelerin mülkiyet yapısına bağlı olarak taraflı bir tutum içerisine girdikleri ve güç-iktidar hizmetleri doğrultusunda kamuoyuna yönlendirmeye yönelik bir dil kullandıkları görülmektedir. Sonuç olarak yapılan detaylı analiz, haberin ideolojisi açısından saptamalarda bulunmayı mümkün hale getirmektedir:

- Basın yayın organları, siyasi haber yaparken, yanlısı olduğu siyasi partinin imal etmek istediği rızanın oluşumuna hizmet etmektedir. Bu imalat haber aracılığıyla yapılmaktadır.
- Haberler siyasi partilerin halkla iletişim ve propagandasına hizmet etmektedir. Çalışmada siyasi söylem sahipleri ile haber söylemlerinin eşgüdümlülüğü tespit edilmiştir.
- Haber ile, ideolojilerin üretimi ve yayılması sağlanmaktadır böylece toplumsal sistem içinde istenilen değişikliklerin yapılmasına zemin hazırlanmaktadır.
- Haberler, siyasi partilerin algı yönetimi faaliyetlerine uygun bir şekilde yeniden imal edilmektedir.
- Gazetelerde sadece bir kesim seçmene hitap eden bir dil ve tarz kullanılmaktadır. Hizmet edilen siyasi partinin seçmeni yok sayılmaktadır.
- Okuyucuyu siyasi bir özne haline getirilmiştir.
- Haberde “kalitesizlik” ve medyada “işlevsel bozukluk” söz konusudur. Haberin ve gazetelerin doğası bozulmuştur. Türk yazılı basınının içerisinde bulunduğu durum, medyanın geleceği açısından çok daha tehlikeli bir uçuruma doğru hızla sürüklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Chomsky, Noam (1999). *Medya Gerçeği*. İstanbul: Tüm Zamanlar Yayıncılık.
- Cumhuriyet Gazetesi*, 1 Nisan ve 8 Mayıs 2019 arasındaki tüm sayıları.
- Erdoğan, İrfan ve Alemdar Korkmaz (2000). *İletişim ve Toplum*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Herman, Edward S. ve Noam Chomsky (1988). *Manufacturing Consent The Political Economy of the Mass Media*, New York: Pantheon Books.
- Herman, Edward. S ve Chomsky Noam (1999). *Medya Halka Nasıl Evet Dedirtir*. Bergu Akyoldaş, Tamara Han, Metin Çetin, İsmail Kaptan (Çeviren), İstanbul: Minerva Yayınları. (Orijinal Kitabın Basım Yılı: 1988)
- Herman, Edward. S. (2004). *Kelime Hileleri ve Propaganda*. Chomsky, N. vd. Medyanın Kamuoyu İmalatı, İstanbul: Chiviyazıları Yayınevi.
- İnal, Ayşe, (1996). Haber Üretim Sürecinde İki Yaklaşım. *İLEF Yıllık* 93.
- Kula, Nesrin (2002). Gazetelerde Yer Alan Polise Yönelik Haberlerdeki Söylemsel Boyutlar: Gaffar Okkan Suikastında Örnek Olaylar. *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt: 4(1-2).
- Lippmann, Walter (1998). *Public Opinion (with a new introduction by Michael Curtis)*. New Brunswick, New Jersey: Transaction Publishers.
- Pakkan, Şükran (2016). *Haberin Siyasal İletişim Aracına Dönüşümü ve Türk Yazılı Basınında Seçim Dönemi Haberciliğinde Algı Yönetimi Uygulamaları*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Sabah Gazetesi*, 1 Nisan ve 8 Mayıs 2019 arasındaki tüm sayıları.
- Sözcü Gazetesi*, 1 Nisan ve 8 Mayıs 2019 arasındaki tüm sayıları.
- Sözen, Edibe (1999). *Söylem*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Van Dijk, T. A. (1988). *News As Discourse*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Yeni Şafak Gazetesi*, 1 Nisan ve 8 Mayıs 2019 arasındaki tüm sayıları.